

Aan deze nieuwsbrief werkten de Samenwerkingsverbanden (Swv) Primair (PO) en Voortgezet Onderwijs (VO) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) uit Apeldoorn mee.

HOOGBEGAAFDHEID IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Afgelopen jaren ontwikkelde VC Walterbosch het vwo-Erasmus voor leerlingen met een vwo+ advies. Leerlingen kiezen zelf voor de inhoud van de opleiding, de snelheid waarmee zij de vakken afronden en welke extra uitdagingen zij wensen. In Nederland zijn 30 scholen die versneld en verrijkt vwo mogen aanbieden.

Het Gymnasium Apeldoorn is aspirant-lid van de vereniging begaafdheidsprofiel scholen. Er wordt niet alleen gekeken naar hoogbegaafdheid, maar ook naar andere talenten. Maatwerk zorgt er voor dat leerlingen uitgedaagd worden.

Het Swv kiest er voor om onderwijspersoneel en onderwijs-ondersteunend personeel breed te scholen. Er wordt een expertgroep begaafdheid geïnstalleerd die als vraagbaak voor personeel fungeert en moet leiden tot maatwerk voor leerlingen.

Het Swv houdt er rekening mee dat hoogbegaafde leerlingen soms anders denken en leren. We zien ook dat hoogbegaafdheid gepaard kan gaan met

een grote ondersteuningsbehoefte vanwege bijvoorbeeld autisme, gedragsproblemen etc. Een ander belangrijke constatering is dat zeker voor deze leerlingen de overstap van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs goed geregeld moet worden.

Het Swv kiest er voor om samen met Swv PO en jeugdzorg een aanpak te ontwikkelen, zodat hoogbegaafde leerlingen met of zonder grote ondersteuningsbehoefte vroegtijdig voorbereid worden op de overstap, zodat de opvang in het voortgezet onderwijs gekenmerkt wordt door het juiste maatwerk, passende jeugdzorg.

Om dit een extra impuls te geven heeft het Swv subsidie aangevraagd bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Deze is op 11 november 2019 toegekend. De onafhankelijke commissie, die de aanvraag beoordeeld heeft, stelt het volgende: “De keuze voor versterking van dubbel bijzondere leerlingen en vroege instromers vanuit het PO kan de commissie van harte ondersteunen. Het feit dat de

uitvoering van dit project is ondergebracht bij een stuurgroep waarin PO en VO vertegenwoordigd zijn, levert een krachtige organisatiestructuur op, waarin alle aspecten van de doorgaande lijn PO-VO zullen zijn gewaarborgd. Mede door de benutting van deze subsidie zal de overgang naar het VO voor begaafde leerlingen met een complexe ondersteuningsbehoefte in de toekomst een betere basis krijgen”.

Kernteam in het Voortgezet Onderwijs

Op de scholen voor praktijkonderwijs, vmbo, havo, vwo in Apeldoorn zijn vanaf 2016 op initiatief van het Swv en gemeente Apeldoorn kernteams actief. Deze kernteams hebben de schoolmaatschappelijk werker, de leerplichtambtenaar, de jeugdarts en de ondersteunings-coördinator van de school als vaste deelnemers. Rond de zomer 2019 is de werking van deze teams geëvalueerd. De belangrijkste uitkomsten:

- De samenstelling is goed en waar nodig worden tijdig andere deskundigen betrokken
- De vergadering is to the point, effectief en besluitvaardig t.a.v. leerling trajecten
- De communicatie met ouders gericht op overeenstemming en gezamenlijke verantwoordelijkheid is goed

Door deze kernteams is beter zicht op (dreigende) thuiszitters en op leerlingen met een zorgvraag. Door de samenstelling wordt de integrale aanpak van onderwijs en zorg geborgd. We weten nu beter welke professionals actief zijn binnen het gezin en kan daardoor zorg en onderwijs beter op elkaar afgestemd worden.

Als vanuit de kernteams duidelijk wordt dat de jeugdarts of schoolmaatschappelijk werker een lichte interventie moet inzetten dan wordt dat meteen geregeld en kan op school plaatsvinden. Als een lichte interventie onvoldoende is dan wordt meteen met het CJG geschakeld.

Dankzij de kernteams en de inzet van jeugdarts en schoolmaatschappelijk werk op de scholen leerlingen met een zorgvraag beter en sneller maatwerk krijgen. Thuiszitten wordt hiermee voorkomen of opgelost. Op 15 september 2019 waren er 0 thuiszitters (langer dan 4 weken geen onderwijs en ook geen zorgplan). Op dat moment waren 55 leerlingen in beeld met een zorgaanbod of zorgplan omdat zij tijdelijk, niet of slechts ten dele, in staat waren onderwijs te volgen. Door de kernteams en het overleg met leerplicht hebben we goed zicht op deze groep.

Pilot DokZuid “verbinding zorg en onderwijs”

De scholen in Dok Zuid hebben alle drie te maken met dezelfde problematiek zoals opvoedkundige, cultuurgerelateerde en taalachterstandsvraagstukken. Naast de verrijking die de mix van culturen brengt lopen de scholen ook tegen een aantal zaken aan.

De populatie vraagt veel investering van onderwijs en zorg. Dit gebeurde vooral op individu, incident en curatief. Ook bleek bij een groot aantal leerlingen pas bij/na de start op school dat er sprake was van een extra ondersteuningsbehoefte die bij de intake niet bekend was. Scholen ervaren nog onvoldoende verbinding tussen bij leerlingen betrokken partijen waardoor er moeilijk snel gehandeld kon worden en elke inzet relatief veel tijd en energie kostte. De pilot heeft zich in eerste instantie gericht op de vraag “Hoe kunnen we de slag maken naar meer preventief en voorspellend handelen?” Wat is er nodig vanuit de scholen, vanuit zorg? Doel is het optimaliseren van de verbinding tussen zorg en onderwijs in de aanpak van deze problematieken.

Om dit te bereiken zijn er een aantal acties uitgezet binnen de pilot.

Elke week is er een inloop spreekuur met de School maatschappelijk werker (SMW) voor alle 3 de scholen op DokZuid. Daarnaast is de SMW op vaste momenten per week in DokZuid aanwezig, beschikbaar voor ouders en leerkrachten van alle drie de scholen.

De Jeugdverpleegkundige heeft ook een aantal keren per jaar een inloopsprekuren in DokZuid. Zij worden beiden aan ouders en het schoolteam voorgesteld bij de start van het schooljaar. M.a.w. er is een “warme relatie” met de ouders en team. Deze inzet maakt de toegang tot de zorg voor ouders laagdrempeliger waardoor er ook sneller, vroegtijdig en meer preventief gehandeld kan worden.

Daarnaast is er elke week een ouder-kind groep voor leerlingen die zijn

aangemeld op een van de basisscholen. Kinderen bezoeken deze groep met een ouder/verzorger vanaf 3 maanden voordat ze 4 jaar worden (of vanaf aanmelding op school, wanneer dit later is dan 3 jr. en 8 mnd.). In deze groep wordt zowel een aanbod aan de kinderen gedaan als aan de ouders. De ouder-kind groep zet preventief in op de kenmerken van de doelgroep die zij op dat moment hebben. Dit doen zij door voorlichting en gesprekken in de groep zelf en door het laten zien van voorbeeldgedrag van de opvoeder. Zo is ingezet op spelvaardigheden, samenspelen, taal (bijv. woorden goed herhalen), zindelijkheid, voeding, het loslaten van je kind, het belang van boeken lezen en grenzen stellen. Vanuit de informatie van de ouder-kind groep kan door school meteen bij de start op school passend onderwijs worden geboden afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerling. Hierbij krijgen leerlingen direct de juiste ondersteuning om hun start in het onderwijs zo optimaal mogelijk te kunnen maken.

Tenslotte zijn er gezamenlijke themabijeenkomsten voor alle ouders van de drie scholen rondom opvoedkundige items en taal. Deze thema's worden afgestemd op de behoeften van de doelgroep. Hierbij worden ook de ouders die aan de ouder-kind groep deelnemen uitgenodigd en de ouders van kinderen op een VVE-PSZ.

Kortom, doordat leerlingen eerder in beeld zijn en de zorg laagdrempeliger/meer toegankelijk is kunnen de benodigde deskundigheid en middelen snel ingezet worden, zodat er geen vertraging plaatsvindt en er direct en preventief gehandeld kan worden.

PRIMAIR ONDERWIJS EN BEGAAFDHEID

(Hoog)begaafdheid is een thema dat leeft op de scholen in Apeldoorn. De scholen en de besturen zelf nemen veel initiatief, deels gefaciliteerd door het Samenwerkingsverband (SWV), dat nu voor het tweede jaar extra investeert in plannen van scholen op het thema begaafdheid. Dit om de basisondersteuning te versterken, en om de deskundigheid van de leraren te vergroten en peergroepen te bevorderen. Het SWV zelf heeft het specialisme begaafdheid belegd bij twee onderwijsbegeleiders. Op het moment dat scholen handelingsverlegen zijn kan het SWV worden ingeroepen om mee te denken. De vragen zijn zeer divers en betekenen altijd maatwerk in een specifieke context: wat is er nodig voor dit kind in deze klas met deze omgeving (school, leerkracht en ouders). Belangrijk is dat interventies haalbaar zijn binnen de gegeven context. Soms zit de oplossingsrichting meer in een passende begeleiding en/of aanbod; een andere keer in het creëren van ruimte in het rooster of in clustering van kinderen met dezelfde behoeften, soms is het nodig om meer diepgaand het met elkaar te hebben over overtuigingen, attitude, verwachtingen en samenwerking. Samenwerking tussen school en ouders, maar ook tussen onderwijs en zorg.

Het SWV staat voor de brede ontwikkeling van ieder kind, ook wanneer er sprake is van een sterk cognitief potentieel. Centraal staat steeds de vraag hoe we het met elkaar voor dit kind zo kunnen doen dat we tegemoet komen aan de ondersteuningsbehoeften en tegelijk dat de aanpak aansluit bij de school en de leerkracht. In Apeldoorn is er sprake van een tendens dat (hoog)begaafde kinderen eerst in zorg terechtkomen en dat er vervolgens vragen worden gesteld aan scholen. Er wordt naar gestreefd dat we vanuit onderwijs nog meer preventief kunnen werken zodat kinderen niet in zorg terecht komen en verwachtingen van ouders, kinderen en scholen eerder samenkomen. Vandaar ook de financiële ondersteuning door het SWV voor de scholen en besturen.

Een aantal casussen vraagt om meerdere oplossingsrichtingen tegelijk. Zo is er een jonge jongen die als achtjarige klaar is met de leerstof van de basisschool. Het arrangement behelst op dit moment deelname voor anderhalve dag op de eigen school waar hij deels met de klas meeloopt en deels een eigen programma heeft, twee dagen deelname in een peergroep op een andere basisschool en één dag participatie in een brugklas. Belangrijk is dan de afstemming tussen de verschillende partijen met als kern de doorgaande ontwikkeling van de leerling en de haalbaarheid voor het onderwijs. De onderwijsbegeleider heeft in dit proces de rol van verbinder voor de hele aanpak en voor de communicatie.

Ondanks de inspanningen zien we dat er kinderen zijn die onvoldoende tot ontwikkeling komen. Zij hebben complexe ondersteuningsbehoeften, laten een combinatie zien van een sterk cognitief potentieel en leer- en/of gedragsproblemen die mogelijk mede gerelateerd kunnen zijn aan hun begaafdheid, bijv. extreem perfectionisme of depressieve gevoelens. Daarom hebben zij een meer intensieve begeleiding nodig. Voor hen is een subsidieaanvraag ingediend voor een verdiepend arrangement, een tijdelijke peergroep die meerdere dagdelen bestrijkt. De subsidie is toegekend voor vier jaar. Het streven is om de groep in maart 2020 te starten. In dit arrangement wordt nauw samengewerkt met school en ouders. Doel is dat de kinderen uiteindelijk weer de hele week met plezier naar school gaan.

Vanuit deze subsidie zoekt het SWV PO ook de samenwerking op met het SWV VO. Het subsidieplan wordt uitgewerkt in een werkgroep waarin zowel het SWV als de besturen PO Apeldoorn in vertegenwoordigd zijn, en een extern deskundige meedenkt.

ONDERWIJS EN JEUGDHULP IN APELDOORN

De Stuurgroep OJA! Verrichte in het voorjaar van 2019 voorbereidend werk en creëerde draagvlak. In september is een ambulante jeugd- en gezinswerker van het CJG met veel kennis, expertise en enthousiasme aan de slag gegaan op drie scholen: De Sterrenschool Apeldoorn, SBO De Vorm en Het Mheenpark. Ook is een ouder betrokken in de stuurgroep wat een waardevolle toevoeging is aan de inhoud en ontwikkeling van deze pilot. November 2019 vond een eerste tussentijdse evaluatie plaats.

De ambulante jeugd- en gezinswerker begeleidt 7 kinderen. De meeste vragen komen binnen via de geselecteerde speciaal onderwijs school. Verder pakt de ambulante jeugd- en gezinswerker veelvuldig consultatieve vragen op. Wat daarbij opvalt is dat alle drie de geselecteerde scholen, naast de nieuwe aanmeldingen, veel vragen stellen over lopende ondersteuningstrajecten bij o.a. zorgaanbieders. De ambulante jeugd en gezinswerker legt de verbinding tussen ouder(s)/kind, school en zorgaanbieder.

De GGZ is eenmaal geconsulteerd bij een complexe casus. Resultaat is dat de jeugd- en gezinswerker zelf weer verder kon met de begeleiding en ondersteuning op school en thuis. We evalueren het project in juni 2020.

Plan van aanpak OJA - Onderwijs en Jeugdhulp in Apeldoorn

WAT	WAAROM	WIE
Ambulante ondersteuning op school en thuis; door 1 jeugdhulpverlener, zonder indicatie, 1 plan, 1 regisseur.	Effectiviteit en kwaliteit van hulp voor kinderen en gezinnen in Apeldoorn moet worden vergroot door preventief op school en thuis te ondersteunen (in plaats van op school en thuis verschillende naast elkaar bestaande ondersteuningstrajecten in te zetten).	Stuurgroep: <ul style="list-style-type: none"> - Ouder - Gemeente - Primair – en Voortgezet onderwijs - Lindenhout - Dimence - CJG
HOE	RESULTAAT	TIJD
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Betrek ouder(s) in stuurgroep; ✓ Co creatie met school, aanbieders en gemeente ook in financiering; ✓ Verbreed de schoolteams met jeugdhulp/JGGZ; ✓ 1G1P1 ondersteuner voor school en thuis die school, kind, ouders begeleid; ✓ Betreft nieuwe instroom van kinderen; ✓ 1 BO- 1 SBO- 1 school VO 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Elk kind - die dat nodig heeft - passende combi jeugd- en onderwijsaanbod; ✓ Wat evalueren wij in juni 2020: <ul style="list-style-type: none"> - Aantal aanmeldingen; - Aantal consultaties; - Aantal trajecten; - Aantal doorverwijzingen - waarnaar toe; - Tevredenheid ouders/kind - school – jeugdhulpverlener; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 1^e opzet bespreken met gemeente, onderwijs en CJG febr. 2019 ✓ werven innovatieve jeugdhulpaanbieder(s) febr. mrt. 2019 ✓ 1^e stuurgroep bijeen febr. 2019 ✓ start pilot aug - nieuwe instroom kinderen ✓ 1^e evaluatie nov. 2019

PILOT IMPULSKLAS - PILOT EENDRACHT

Impulsklas Apeldoorn was in februari 2019 t/m april 2019 een pilot m.b.t. passend onderwijs. Het concept de Impulsklas is een passend onderwijs interventie, waarbij wordt gewerkt vanuit de positieve psychologie en oplossingsgericht werken. Met als doel beter omgaan met de diversiteit werkhoudings- en gedragsproblematiek in de klas, d.m.v. versterking van de driehoek school-kind-ouders. School-kind-ouders leren van elkaar en stemmen de aanpak af, de focus ligt op dat wat wèl lukt. Kinderen uit de wijk Zuid-West namen 12 weken deel aan het programma. Een dagdeel per week samen met een van hun ouders. De begeleiding werd gedaan door een getrainde leerkracht en onderwijsbegeleider vanuit het SWV.

Samen met kind, ouder en leerkracht zijn er persoonlijke doelen gesteld en vertaald naar vaardigheden die te oefenen zijn in de kleine setting van de Impulsklas en meetbaar in de eigen klas.

De leerkracht observeert in de eigen klas, reflecteert met de leerling en zorgt voor positieve specifieke feedback. Voor ouders was er ruimte voor opvoedvragen en thema's in de wekelijkse ouderbijeenkomsten tijdens de Impulsklas-ochtend. Hierbij ondersteunde de ouderbegeleider de ouders vanuit de oplossingsgerichte werkwijze en positieve psychologie, uitgaan van dat wat wèl werkt en uitbouwen van wat al eens een succes(je) was.

Een vervolg op deze Pilot Impulsklas wordt nu vormgegeven op de OBS de Eendracht. Een leerkracht, die deelgenomen heeft aan de Pilot Impulsklas, ontvangt coaching-on-the-job van de betrokken onderwijsbegeleider. Het SWV verwacht zo beeld te krijgen welke leerkrachtaardigheden een bijdrage leveren aan het welbevinden van kinderen, het vergroten van veerkracht, het versterken van eigenaarschap en motivatie bij individuele leerlingen en de groep als geheel, positief doelgericht werken. Waarbij het accent ligt op een positieve benadering van problemen in gedrag en werkhouding, van elkaar leren en successen delen.